Policist ni primerljiv z nobenim javnim uslužbencem in tudi ni

V zadnjem času se veliko govori o odhodih policistov iz policije, da ni več zanimanja za poklic policista, da so plače nizke v kombinaciji z nevarnostjo policijskega poklica, da je nezadovoljstvo zaradi težjega usklajevanja dela in družinskega življenja, da si morajo v času dela tudi policisti z daljšim stažem v policiji pridobiti višješolsko izobrazbo, da je veliko bolniških, da se nekateri vozijo z enega konca na drug konec Slovenije in še marsikaj slišimo. Če beremo podatke o odhodih in prihodih v policiji za zadnja leta, objavljene v *Dnevniku* na 2. strani, 30. septembra 2024, je mogoče ugotoviti, da je bilo vse do leta 2022 v povprečju polovica več prihodov v policijo kot odhodov. Tako je bilo v štirih letih (2019–2022) 1068 prihodov. V letu 2023 pa je bilo 100 več odhodov, leta 2024 137. Torej trend zadnji dve leti res pada, a skrb zbujajoče je, da je v tem času brez upoštevanja upokojitev oziroma priznava edinstveno naravo dela policistov.

Policijsko delo je edinstveno predvsem zato, ker imajo policisti za uspešno opravljanje svojih nalog na razpolago posebna pooblastila, ki posegajo v človekove pravice in njihove temeljne svoboščine, smejo pa jih izvesti, če je to potrebno in v skladu z zakonom, tudi na način, da uporabijo prisilna sredstva. Poleg tega imajo policisti tudi posebne dolžnosti:

- opravljajo naloge in pooblastila zaradi zagotavljanja temeljnih dolžnosti policije, ki obsegajo zagotavljanje varnosti posameznikom in skupnosti, spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter krepitev pravne države;
- tudi zunaj delovnega časa morajo preprečevati nezakonita dejanja ter opravljati druge policijske naloge, če je zaradi nezakonitega dejanja ali splošne nevarnosti neposredno ogroženo življenje, zdravje, osebna varnost ali premoženje;
- v drugih primerih zunaj delovnega časa smejo opravljati policijske naloge, če v uniformi neposredno zaznajo kršitev predpisov in če je glede na okoliščine treba ukrepati takoj;
- smejo uporabiti prisilna sredstva za preprečitev ali odvrnitev nevarnosti, če z opozorilom, ukazom ali izvedbo drugih pooblastil ne morejo uspešno opraviti policijske naloge;
- morajo podati slovesno prisego, da bodo pri izvajanju nalog policije vestno, odgovorno, humano in zakonito izpolnjevali svoje naloge ter spoštovali človekove pravice in temeljne svoboščine;

> Noben javni uslužbenec se ne more primerjati s policistom. In plača policista je v primerjavi z drugimi poklici prenizka.

- dolžni so opravljati dela in naloge v posebnih pogojih dela;
- dolžni so se podrejati začasnim premestitvam in napotitvam, ki jih odredi generalni direktor policije;
- ne smejo opravljati dela, ki bi jih oviralo pri opravljanju policijskih nalog;
- med stavko so dolžni opravljati določene naloge policije in upoštevati tudi druge dolžnosti, ki jih določata oba policijska zakona.

Delovno razmerje za opravljanje nalog v policiji lahko sklene le oseba, ki poleg pogojev, določenih v zakonu, ki ureja sistem javnih uslužbencev, izpolnjuje še sedem dodatnih pogojev. Za sklenitev delovnega razmerja policista na delovnih mestih, za katera se zahtevajo posebna znanja in spretnosti, se ne uporablja zakon, ki ureja sistem javnih uslužbencev. Policija izvede varnostno preverjanje posameznika pred sklenitvijo delovnega razmerja za opravljanje nalog v policiji. Generalni direktor policije lahko z odločbo odvzame policistu pravico izvajati policijska pooblastila.

Ob tem je treba vedeti, da je bilo v obdobju od leta 2014 do 2023 vsako leto povprečno odšlo iz policije zaradi drugih razlogov 1082 policistov. Tako lahko ugotovimo, da letno odide iz policije več kot 200 policistov oziroma policistk.

V *Nedeljskem dnevniku* na 2. strani, 25. septembra 2024, je predsednik Policijskega sindikata Slovenije zelo zgoščeno navedel, da zanimanje za delo policista upada predvsem zaradi nesprejemljivih in nekonkurenčnih plač, vse slabših delovnih razmer ter zaradi izgubljanja ugleda policije in njene strokovne samostojnosti. Pri tem je dodal, da plače postajajo prelomna točka na tehtnici, ki mladega kandidata za policijsko delo prepriča, ko na eni strani tehta delovne razmere, nevarnost, omejitve in prepovedi ter na drugi strani višino plače, ki jo dobi za vse to. Ob tem je opozoril na sodbo ustavnega sodišča, ki je zapisalo, da policist objektivno ni primerljiv z drugimi poklici v državni upravi, oziroma da noben javni uslužbenec se ne more primerjati s policistom. In plača policista je v primerjavi z drugimi poklici prenizka.

V letu 2023 so policisti uporabili prisilna sredstva 3675-krat (leta 1990 939-krat), najpogosteje so bili uporabljena telesna sila in sredstva za vklepanje in vezanje – skupaj kar 98,2 odstotka vseh prisilnih sredstev (leta 1990 92,5 odstotka). Leta 2023 je bilo pri uporabi prisilnih sredstev poškodovanih 88 policistov, v zadnjih desetih letih pa je bilo letno povprečno poškodovanih 76 policistov, največ, 111, leta 2014 (leta 1990 je bilo 7 poškodovanih miličnikov pri uporabi prisilnih sredstev, od leta 1981 do 1990 je bilo letno povprečno poškodovanih 10 miličnikov, saj je bilo v tem obdobju skupaj poškodovanih 184 napadov na policiste (od leta 1981 do 1990 pa povprečno okrog 110 napadov na policiste), pri tem je bilo povprečno napadenih 249 policistov na leto (*Dnevnik*, 10. oktober 2024, stran 20). Napad na policista pomeni napad na pravno državo.

V letu 2023 so policisti uporabili prisilna sredstva 3675-krat (leta 1990 939-krat), najpogosteje so bili uporabljena telesna sila in sredstva za vklepanje in vezanje – skupaj kar 98,2 odstotka vseh prisilnih sredstev (leta 1990 92,5 odstotka). Leta 2023 je bilo pri uporabi prisilnih sredstev poškodovanih 88 policistov, v zadnjih desetih letih pa je bilo letno povprečno poškodovanih 76 policistov, največ, 111, leta 2014 (leta 1990 je bilo 7 poškodovanih miličnikov pri uporabi prisilnih sredstev, od leta 1981 do 1990 je bilo letno povprečno poškodovanih 10 miličnikov, saj je bilo v tem obdobju skupaj poškodovanih samo 112 miličnikov). Toliko policistov je bilo poškodovanih samo leta 2014.

V letu 2023 je bilo vloženih 467 pritožb zoper policiste, povprečno zadnjih pet let 461 (leta 1990 je bilo vloženih 377 pritožb, v obdobju od leta 1981 do 1990 pa letno povprečno 330), pri tem je bilo v povprečju več kot 75 odstotkov neupravičenih pritožb. V letih 1981–1990 je bilo v povprečju letno vloženih okrog 35 kazenskih ovadb zaradi žalitve miličnika, v letih 2022 in 2023 povprečno okrog 110 ovadb, v obdobju od leta 1981 do 1990 je bilo 1700 prekrškov zaradi nedostojnega obnašanja do miličnikov, v letih 2014–2023 je bilo povprečno na leto 1780 prekrškov zaradi nedostojnega obnašanja do policistov, poleg tega pa tudi povprečno letno 1793 prekrškov neupoštevanja ukrepov, ki so bili v letih 1981–1990 zajeti v prekrških policistov zaradi nedostojnega obnašanja.

avni uslužbenec

Iz navedenega izhaja, da je v zadnjih desetih letih bistveno več napadov na policiste kot pred 40 in več leti, pri tem je bilo letno povprečno napadenih 249 policistov, da je bistveno več poškodovanih pri uporabi prisilnih sredstev, da je bistveno več neupravičenih pritožb zoper njihovo delo, da je bistveno več prekrškov zaradi nedostojnega obnašanja do miličnikov in več kot 1793 prekrškov neupoštevanje odredbe uradne osebe.

Treba je omeniti tudi, da se policisti pri svojem delu srečujejo s kriminalci, kršitelji javnega reda in miru, nasilneži, množičnim nasiljem na javnih in drugih prireditvah, migranti, kršilci cestnoprometnih in drugih predpisov. Torej, opraviti imajo predvsem s tistimi, ki delajo nezakonito, in tistimi, ki hodijo po robu zakonitosti. Vsi navedeni posebni pogoji dela in posledice takšnega dela so največkrat razlog, da policisti na lastno željo zapuščajo delo v policiji in si najdejo ugodnejše in največkrat tudi bolje plačano delo.

Zaradi vsega navedenega so imeli miličniki in kasneje policisti do leta 1998 naslednje posebne pravice:

- vsakih 12 mesecev dejanskega opravljanja dela se jim je štelo za 16 mesecev zavarovanja,
- starostna pokojnina se jim je odmerjala od povprečnega mesečnega zneska dohodka, ki so ga prejemali v zadnjem letu pred upokojitvijo,
- imeli so pravico do višje odpravnine, ko so uveljavili pravico do starostne ali invalidske pokojnine,
- med začasno zadržanostjo oziroma nezmožnostjo za delo so praviloma prejemali nadomestilo osebnega dohodka v višini povprečne mesečne akontacije osebnega dohodka zadnjih treh mesecev,
- imeli so pravico do povečanega osebnega dohodka do 20 odstotkov zaradi posebnih pogojev dela in odgovornosti,
- imeli so pravico do povračila stroškov za selitev iz kraja, v katerem je pooblaščena uradna oseba (miličnik, policist) služboval pred upokojitvijo, v kraj, v katerem se želi nastaniti, če je bila v kraj služovanja premeščena ali razporejena po službeni potrebi, in druge pravice.

Tudi pred 40 in več leti so miličniki na lastno željo zapuščali delo v milici, vendar v bistveno manjšem obsegu kot sedaj, predvsem zaradi nezadovoljstva pri delu in neprilagodljivosti delovnim zahtevam (79 odstotkov), kar so izrazili v anketi, ki so jo izpolnili vsi odhajajoči miličniki v letih od 1972 do 1982. Kakor koli gledamo na poklic policista, je to policist in nikakor javni uslužbenec. Noben javni uslužbenec se ne more primerjati s policistom, in plača policista je v primerjavi z drugimi poklici prenizka.

Volmer je napisal: »Policist mora posedovati modrost Salomona, hrabrost Davida, moč Samsona, potrpežljivost Jove, preroštvo Mojzesa, ljubeznivost dobrega Samarijana, strategijo Aleksandra Velikega, vero Danijela, diplomacijo Lincolna, toleranco mizarja iz Nazareta in solidno znanje vsake veje naravoslovnih, prirodoslovnih in družbenih ved. Pripadnika policije obravnava – kritizira javnost, zasmehujejo ga v filmih in šalah, kritizirajo ga v medijih, ne podpirajo ga niti tožilci in sodniki, izogibajo se ga tisti, ki se ga boje, kriminalci ga sovražijo, vsi ga gonljutajo in mu lažejo. Podvržen je številnim skušnjavam in nevarnostim, obsojajo ga, ko dela po predpisih, medtem ko izgubi službo, če tako ne dela. Pričakuje se, da ima policist izobrazbo vojaka, zdravnika, diplomata in vzgojitelja; vse to pa za čim manjšo plačo!«

Zato bo morala država jasno povedati, ali bo in ali je varnost, ki je za potrebo po fiziološki potrebi po preživetju takoj za njo, na drugem mestu ali bo to mesto prepustila drugim potrebam. In zagotavljanje varnosti v Republiki Sloveniji je v tem trenutku v takšnem stanju, da je država ne more ustrezno zagotavljati niti s pomožno policijo. Težke pogoje dela, nevarnosti pri delu in vse druge zgoraj navedene zahteve, ki stojijo pred policisti, bo treba ob uskladitvi s primerljivimi delovnimi mesti v javni – državni upravi nagraditi z najmanj 20 odstotkov povečano plačo. S tem bi jim po vsej verjetnosti uspelo nazaj pritegniti

Toon Tellegen

MANTRICA

Jeza je prah.
je prah, je prah.
Jeza je prah, je prah, je milimeter
prahu,
je naprstek prahu,
je mrvica, čačkica, črička
prahu,
je prah, je prah,
je praskica, je prah, je iskrica, je prah,
je zmečkan in zmeštran zmuzljiv prah,
je prah, je prah.
Jeza je prah, je prah,
je prahec
in je preč.

Prevedla Mateja Seliškar Kenda
Toon Tellegen (1941), nizozemski pesnik in pisatelj
Vir: BRODIŠČE, Študentska založba, 2012

Morale Slavka Pregla

Nevarna razmerja
Trska v očesu (vzklika): »Glej, glej, kako zanimivo obzorje.«
Bruno v očesu (se čudi): »Zakaj pa jaz nič ne vidim?«
MORALA (zamišljeno): za pogled na svet je ključno, kaj smo pripravljeni videti.

Novi časi
Leskova šiba (užaljeno): »A pomisliš še kdaj name?«
MORALA (hlipa): mnoge stvari bi koristile, a si jih nihče več ne upa uporabljati.

Trenutek resnice
Hišni pes (zleknjen, leži na preprogi): »Premišljujem, ali bi vendarle ugriznil svojega gospodarja.«
Hišni pes (čez čas): »Ležim na preprogi in vsakršne neumnosti mi rojijo po glavi.«
MORALA (se hihita): tudi pasje življenje ima svoje čare.

Izr. prof. dr. TOMAŽ ČAS, predsednik ZPVD Sever